Dnro 001/81/2017

Heikki Taulu 26.9.2017

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen keskiviikkona 27.9.2017 klo 11.30

HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

Akava kiittää mahdollisuudesta olla kuultavana valtion talousarvioesityksestä.

Työllisyystilanne on alkanut taloussuhdanteen käänteen myötä parantua ja erityisesti työttömien työnhakijoiden määrä pienenee tällä hetkellä hyvää vauhtia. Työttömien määrä on kuitenkin pitkittyneen huonon kehityksen jälkeen erittäin korkealla tasolla. Korkeakoulutettuja työttömiä oli elokuun lopussa 43 800 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömyys on korkeakoulutettujen työttömien joukossa yhtä yleistä, kuin vähemmän koulutetuillakin; useampi kuin joka kolmas työtön on ollut työttömänä yli vuoden.

Talousarvioesityksen yhteydessä hallitus esittää muutoksia työttömyysturvalainsäädäntöön. Eduskunnalle budjettilakeina annettu HE 121/2017 koskee yritystoiminnan aloittamisen helpottamista työttömyyden alun aikana ja HE 125/2017 sisältää ns. työttömyysturvan aktiivimallin.

Akava kannattaa esitettyä muutosta työttömien kannustamiseksi yrittäjyyteen. Esitys perustuu hallituksen asettamien selvityshenkilöiden ehdotukseen. Selvityshenkilöiden mukaan erityisenä ongelmana yritystoiminnan aloittamisessa on ollut se, että työnhakija ei tiedä miten yrittäjänä tehty työ vaikuttaa työttömyysturvaan. Esitys selkeyttää tilannetta ja vähentää työttömyysturvajärjestelmän synnyttämää epävarmuutta.

Työttömyysturvan aktiivimallissa näemme sekä hyviä että huonoja elementtejä. Hyvinä vaikutuksina voidaan pitää sitä, että se laskelmien mukaan vaikuttaa kokonaisuudessaan työttömyyttä alentavasti ja kannustaa todennäköisesti aikaisempaa aktiivisemmin hakeutumaan työhön tai työllistymistä edistävään palveluun. Hyvää on työttömän yksilön kannalta myös se, että lyhytkestoiseksi jäävässä työttömyydessä työttömyysetuuden taso nousee nykyiseen verrattuna. Tämän kääntöpuolena huono vaikutus on tietenkin työttömän kannalta se, että työttömyyden pitkittyessä työttömyysetuuden taso laskee nykyiseen verrattuna.

Aktiivimallin oikeudenmukaiseksi kokemisen kannalta erityisen ongelmallista on se, että aktiivisellakaan omalla työnhaulla ei pelkästään voi välttyä etuuden tason laskemiselta. Sen sijaan työllistymistä edistävään palveluun pääsemällä ja osallistumalla etuuden tason laskulta voi välttyä.

Järjestelmä asettaakin varsin eriarvoiseen asemaan ne, joille palvelua tarjotaan, suhteessa niihin, joille sitä ei tarjota. Tämän lisäksi eri aloilla ja alueilla on erilaiset mahdollisuudet ehtojen mukaiseen työllistymiseen ja varsinkin tulevaisuudessa myös palveluiden saamiseen.

Suunnitteilla on muitakin muutoksia työttömyysturvalainsäädäntöön, niihin ehtoihin, jotka määrittelevät mitä työttömyyden aikana saa tehdä, mitä ei saa tehdä ja mitä pitää tehdä.

Opiskelun mahdollisuuksia suunnitellaan lisättäväksi mahdollistamalla enintään kuuden kuukauden kestoinen opiskelu työttömyysetuudella ilman opintojen päätoimisuuden arviointia. Akava pitää tätä uudistusta erittäin tervetulleena. Muutoksella voi olla suoria työttömyysturvamenoja lisääviä vaikutuksia, mutta se edesauttaa työttömyyden aikaisen osaamisen kehittämisen mahdollisuuksia ja voi pitkällä aikavälillä vaikuttaa jopa laskevasti työttömyysturvamenojen kehitykseen esimerkiksi parantuneen työllistyvyyden ja kohtaanto-ongelman helpottumisen myötä.

Työnhaun aktiivisuutta suunnitellaan lisättäväksi asettamalla korvauksettoman määräajan (karenssi) uhalla velvoite säännölliseen viikoittaiseen työnhakuun. Akava pitää työnhaun aktiivisuuden lisäämispyrkimyksiä kannattavina, mutta suunniteltu kaavamainen hakuvelvoite ei ole järkevä keino tavoitteen toteuttamiseksi. Vähintään pitäisi työttömyyden alussa olla esimerkiksi kuukauden mittainen jakso, johon hakuvelvoitetta ei sovellettaisi. Tämä antaisi työttömäksi joutuneelle aikaa tehdä tarkoituksenmukainen ja järkevä suunnitelma työn saamiseksi.

Budjetissa esitetään ammatillisen koulutuksen tarjontaa lisättäväksi 1 000 opiskelijavuodella sekä tähän kohdennettua rahoitusta. Myös Ohjaamotoiminnan vakinaistamiseen ehdotetaan määrärahaa. Lisäksi palkkatuen käyttöä alle 30-vuotiaille lisätään ja nuorille tarjotaan lisärahan turvin yksityisten palveluntuottajien tulosperusteisia palveluita. Toimet ovat Akavan mielestä tarkoituksenmukaisia. Nuorten pääseminen koulutukseen ja työhön on parasta syrjäytymisen ehkäisyä, minkä vuoksi myös koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen ja ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoon kohdistettavat lisämäärärahat ovat erittäin tervetulleita.

Akava ry

Heikki Taulu
ekonomisti

Rautatieläisenkatu 6 puh. 020 7489 400
00520 Helsinki www.akava.fi

Akava